

ENTREVISTA A MARIA BANCELLS CAMPS *LA SENYORETA MARIA* (TRENTA ANYS DE DOCÈNCIA A PALS 1964-1994)

Hola Maria, gràcies per accedir a fer aquesta entrevista. Ets palenca?

No, sóc nascuda a can Camps de Sils, a casa dels avis materns, el 9 d'abril de l'any 1934. Quan vaig néixer, els meus pares, Enric i Rosa, tenien un fill, el meu germà Pere, de sis anys. En aquell temps hi havia el costum que als nadons recent nascuts se'ls tallés el tel de sota la llengua, a mi no van recordar-se'n de fer-m'ho i per això algú va pronosticar «aquesta nena parlarà poc». Sort que es van equivocar de totes, totes.

És veritat, has arribat a ser una persona amb molta facilitat de paraula. La teva mare, que també era mestra, segurament et va ajudar molt a estudiar.

Sí, la mare era una gran persona i bona mestra, vaig aprendre moltes coses d'ella. Va exercir a Bàscara, Caldes de Malavella i Casavells. A Caldes va ser on vaig començar a anar a l'escola. Recordo que aquells anys de guerra i postguerra van ser difícils, la mare va tenir problemes només per estar subscripta a una revista titulada *La dona catalana*. Vaig fer el batxillerat a l'institut del carrer de la Força, l'únic que hi havia a Girona; era un edifici gran i recordo que hi vam passar molt fred.

131.- *Maria Bancells de petita.* (Cedida per Maria)

On vas estudiar Magisteri?

El Magisteri el vaig fer a la Normal de Girona. Consistia a estudiar tres anys i, després, si es volia tenir una plaça oficial, s'havien de fer oposicions. Em vaig presentar a exàmens l'any 1955 i només hi havia vuit o nou places per cobrir, i vam presentar-nos-hi tres-centes persones.

Vas aprovar?

Sí, i em van destinar a l'escola del poble de Bellcaire d'Empordà, que estava situada al mateix castell, m'hi vaig estar durant el curs escolar 1955-1956 i tenia al meu càrrec uns cinquanta-set alumnes. Després, el curs 1956-1957, per concurs de trasllat, em va tocar anar al poble de Sant Jordi Desvalls i l'any següent, el 1958, a Gaià (el Bages). Aquest poble estava format per moltes cases disseminades i, per evitar que els alumnes es passessin el dia caminant, només fèiem classes als matins. Tenia uns vint-i-quatre

alumnes. El poble no disposava encara de llum elèctrica i, per tant, no podia ni escoltar la ràdio, a més, estava mal comunicat. Per posar un exemple, des d'allà on deixava el cotxe, a l'estació de Navàs, fins al poble, s'havia de fer dues hores de camí. Durant aquest any només vaig anar a casa per Nadal, Setmana Santa i quan es va casar el meu germà.

Novament vaig tornar a canviar de poble, aquesta vegada a Púbol; allà vaig viure en una casa situada sobre una quadra rehabilitada que feia d'escola, hi estava molt bé. En aquest poble m'hi vaig estar sis cursos escolars i tenia al meu càrrec uns trenta-cinc alumnes, nois i noies en una edat compresa entre els cinc i els quinze anys. L'any 1963 va marxar de Pals la senyoreta Maria Estrella de Linares i vaig ocupar la seva plaça vacant de mestra l'any 1964. Durant diversos anys vaig fer també de directora de l'escola, o sigui que he fet de mestra a Pals durant trenta anys, en fa quaranta que hi visc.

Déu n'hi do, segons els meus càlculs, dels vint-i-un als trenta anys vas haver de córrer molt terreny. És de considerar que això comporta avantatges i inconvenients.

Doncs sí, estar-se lluny de casa i dels amics de sempre et deixa un buit, i després pel fet de canviar sovint de poble no tens temps d'arrelar-te suficientment. Els avantatges que tens és que coneixes molta gent amb formes de fer diferents i això et fa ser més oberta i tolerant. Fas un aprenentatge per adaptar-te a situacions noves i a ser més relativista.

És veritat, ho entenc, perquè les infermeres APD, com jo, també hem estat nòmades durant uns anys. Així doncs, dius que vas començar a exercir a Pals l'any 1964?

Sí, quan vaig arribar a Pals em vaig trobar amb una classe de nenes que, a més dels estudis normals, unes volien fer el batxillerat i les altres, el comerç. Fèiem una jornada molt àmplia, de vuit a una i de dues a deu del vespre.

Foto: Maria Bancells
Els companys de treball. D'esquerra a dreta, començant per dalt, Tomàs Canal, Marta Solés, Josep Sala, Eva Capdeferro, Paquita Costa, Maria Bancells, Paquita Sagué, Dolors Bombardó, Fina Tebas, Carme Trias i Montse Lorenzo.

Els companys de feina de la Maria. D'esquerra a dreta, començant per dalt, Tomàs Canal, Marta Solés, Josep Sala, Eva Capdeferro, Paquita Costa, Maria Bancells, Paquita Sagué, Dolors Bombardó, Fina Tebas, Carme Trias i Montse Lorenzo. (Cedida Maria Bancells.)

Fins a les deu del vespre, has dit?

Sí, perquè com que hi havia alumnes que volien fer el batxillerat se'ls havia de preparar de set a deu del vespre, ens ho combinàvem; el senyor Joaquim Sala els ensenyava la part

de ciències i jo, la de lletres, a més de dibuix i labors. Marxava cada dia a casa amb dos cabassos plens de llibretes per corregir, era la forma més pràctica de transportar-les. No m'ha agradat mai fer les correccions a la pissarra, he procurat fer-les individualment a la llibreta de cada alumne. Sovint em tocaven les dues de la matinada revisant deures.

Deures per corregir.

Ho considero una dedicació digna d'admirar, quina sort va tenir la mainada de Pals!

Era la meua manera de fer; en aquells moments, a Pals, només érem quatre mestres: en Joaquim Sala, el senyor Gumà, la senyora Pilar Pi i jo, tots molt ben avinguts. Teníem molta sort perquè els diversos batlles que vam conèixer, començant per en Miquel Figuerola, Pere Servià Cantó, Jaume Parals, Joan Pi i Pere Servià Costa han estat molt bons quant a tot allò que fa referència a l'escola, qualsevol millora que demanàvem per al desenvolupament de l'activitat docent sempre se'ns havia concedit. En una ocasió, la delegada de la Generalitat de Girona, la senyora Irene Rigau, es va comprometre a donar-nos diners per ampliar les dependències escolars; mentrestant, per avançar les obres, l'Ajuntament va assumir anticipadament les despeses. A partir de l'any 1977 vam començar a impartir l'assignatura de català.

De fet és veritat que Pals disposa de bones instal·lacions docents. Amb aquest horari laboral tan ampli, forçosament havies de viure a Pals.

I tant, primerament vaig viure al pis que la senyora Amàlia Bofill tenia al carrer Enginyer Algarra; després, l'any 1966, un cop jubilada la mare ens vam fer la casa del carrer Caramany, on vaig viure amb els pares i encara hi visc.

Sempre et vas dedicar a l'ensenyament dels nens grans?

Sí, excepte els dos o tres anys abans de jubilar-me, perquè quan la meua mare es va posar malalta vaig necessitar més temps per dedicar-m'hi. Amb la mainada petita, quan plegues, plegues; en canvi, amb els grans, has d'emportar-te a casa els deures per corregir. També per aquest motiu vaig jubilar-me anticipadament l'any 1994. De fet ja ho podia fer, tenia

seixanta anys i en portava trenta-nou fent de mestra. Tot i que a l'escola hi estava molt bé i tenia molt bons companys de feina.

Foto: Maria Bancells

Sopar de fi de curs dels alumnes de català de la Llar l'any 2003.

Parlant de la teva mare, recordo quan venia a casa vostra a lliurar-li alguna atenció d'infermeria, observava que la senyora Rosa era una d'aquelles persones que es queixava poc per no fer patir els altres i tu en tenies cura amb molta tendresa.

Bé, era la mare.

He escoltat diverses opinions de la gent de Pals i, personalment, també ho penso, perquè fa anys que et conec, diuen que ets una persona sempre disposada a ajudar a qui ho necessita. Sabem que sovint estàs involucrada en activitats altruistes, per posar un exemple molt significatiu, durant una temporada acompanyaves diàriament, a les ser del matí, una persona que no tenia cotxe a la feina.

Bé, si podem, penso que cal ajudar-nos els uns als altres. Passa també que des de fa temps, encara hi havia el mossèn Josep Barcons, un grup de persones vam organitzar Càritas, aquí a Pals; això ens ha permès conèixer les necessitats de diverses persones acabades d'arribar i a algunes de les quals hem pogut ajudar i fer-los l'estada més agradable.

També ets secretària de la Llar de Jubilats de Pals, veritat?

Sí, la mare va morir el desembre del 1999 i al cap d'un any em vaig fer sòcia de la Llar. A les eleccions del 2002 vaig sortir elegida i, com que de feina no en falta, vaig pensar

que podria ocupar-me de la secretaria del centre. Totes les persones que formem la junta organitzem festes, excursions... També fem cursos de català. Som una bona colla i la majoria portem sempre els deures fets de casa, estic molt contenta perquè aprenen força. A davant de tot hi tenim la Rosa Busquets que ara té noranta anys i és una de les alumnes més avantatjades.

Maria Bancells, any 2009.

No hem parlat dels assumptes amorosos. Em consta que encara avui tens un pretendent, recorda que vivim en un poble de 2.000 habitants...

Doncs aquest que dius, a mi no em consta.

Potser és un amor platònic i per això no t'ho ha dit...

Bé, com de segur sabràs, no hi ha ningú que no hagi tingut pretendents. De jove vaig tenir una relació seriosa amb un xicot, però, després ho vam deixar córrer. Sempre he tingut vocació de «soltera».

Maria, per acabar, com veus l'ensenyament avui dia?

Mira, els mestres no podem fer més del que fem perquè els pares sovint no col·laboren; abans renyaves un nen i quan arribava a casa, si ho explicava als pares, normalment responien: «alguna cosa hauràs fet perquè t'hagin renyat o castigat», ara no, ara vénen els pares a l'escola i et diuen que el seu fill està traumatitzat perquè se l'ha renyat. Hi ha molta permissibilitat en tots els sentits i, d'altra banda, passen moltes hores sols davant la televisió. L'escola és un lloc d'instrucció que fem els mestres i l'educació ha de ser una cosa compartida entre els pares i mestres.

Tornaries a fer de mestra?

Sí, i tant!

Festa de jubilació, 18 de juny de 1994. (Cedida per Maria)

Bé, Maria, moltes gràcies i desitjo que continuïs amb aquesta vitalitat i ganes de fer coses pels altres. T'ho agraiïm.

Publicat a Torre de les Hores de Pals, Rosa M. Masana, 2005.

